

1935/Há

Készült: 19 példányban

Kapja: Rujá elvtárs 1/3 P

003411/31/1981.

0001

Fénymásolat 1 példányban	
0001 sz. példány	
KÜLÜGYMINISZTERIUM TÜK	
-VISSZAMINÓSÍTVE	
Dátum: 1997-07-17	Alírási: <i>[Signature]</i>
Megjegyzés: 2011. december 31-ig	

Nagy elvtárs
Roska elvtárs
Garai elvtárs
Szarka elvtárs
Hollai elvtárs
Somodi elvtárs
Tóth elvtárs
Bobvos elvtárs
Barity elvtárs
Szabó elvtárs
Kázmér elvtárs
Szücs elvtársnő
Monori elvtárs
MSZMP KB Külügyi O.
H a n o i
V i e n t i a n e
P h n o m P e n h
Saját

KÜLÜGYMINISZTERIUM TÜK	
-VISSZAMINÓSÍTVE	
Dátum: 2001. 7/17	Alírási: <i>[Signature]</i>
Megjegyzés:	

Mellékl.

- 1./ Egyeztetett dokumentum
- 2./ A magyar felszólalás

J e l e n t é s

a Kambodzsai Népköztársaságot elismerő szocialista országok
külügyminiszter-helyetteseinek konzultációjáról

Vietnami kezdeményezésre 1981. december 18-19-én konzultatív munkatalálkozót tartottak Vientianében a Kambodzsai Népköztársaságot elismerő szocialista országok. A tanácskozást a három indokinai ország korábbi javaslata szerint júniusra tervezték, ami a szovjet félnek nem felelt meg. A jelenlegi időpontra a szovjet fél tett javaslatot. Külügyminiszter-helyettesi szinten képviseltette magát a három indokinai ország, a Szovjetunió, Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Mongólia és Magyarország. Az NDK-ból az illetékes területi főosztályvezető vett részt, míg Lengyelország képviselőjére vientiane-i nagykövetségünk kapott megbízatást. /A tanácskozásról előzetesen tájékoztatást kapott még Románia, a KNDK és Albánia Vientianében akkreditált nagykövete./

34PK/Papja

A tanácskozás egyeztetett dokumentumot fogadott el a sajtó részére /szövege a mellékletben/, továbbá kollektív üdvözlét küldött L.I. Brezsnyev elvtársnak 75. születésnapja alkalmából. A delegációvezetőket fogadta Kaysone Phomvihane elvtárs, a Laoszi Forradalmi Néppárt főtitkára, az LNDK miniszterelnöke.

Kaysone Phomvihane elvtárs a miniszterhelyetteseknek meleg szavakkal köszönte meg állásfoglalásukat, erkölcsi-politikai támogatásukat, méltatta a tanácskozás jelentőségét. Kiemelte, hogy a térség békéjének, biztonságának megteremtéséhez a szocialista országok támogatása, egysége, együttműködése, az indokinaí országok következetes és rugalmas politikája szükséges. Értékelésük szerint az indokinaí országok jelenleg bekerített helyzetben és egy speciális háboru állapotában vannak. Az ellenség támad minden területen /katonai, gazdasági, ideológiai, politikai, stb./, igyekszik szembefordítani egymással az indokinaí országokat és felszítani a nacionalizmust. A beszélgetés végén Kaysone Phomvihane elvtárs külön is kért, hogy továbbítsam Kádár János elvtárs részére baráti, elvtársi üdvözlétét.

I.

A tanácskozást Phoumi Vongvichit, az LFNP KB Politikai Bizottságának tagja, miniszterelnök-helyettes nyitotta meg, illetve zárta be. Bevezető referátumot a három indokinaí és a szovjet külügyminiszter-helyettes tartott. /A vietnami a délkelet-ázsiai helyzetről, a kambodzsaí országa belső helyzetéről, a laoszi a három indokinaí ország együttműködéséről beszélt./

A tanácskozáson, a felszólalásokban valamennyi küldöttség vezetője foglalkozott a nemzetközi helyzet általános értékelésével. Összhangban a Varsói Szerződés külügyminiszteri tanácskozásának dokumentumával kiemelték az amerikai imperializmus fokozódó agresszivitását, illetve az amerikai-kinai közeledés által kiváltott veszélyeket. Egybehangzóan támogatták az SZKP XXVI. kongresszusa,

Breznnyev bonni látogatása és a Varsói Szerződés külügyminisztereinek bukaresti tanácskozása által meghatározott irányvonalat, javaslatokat az enyhülés megőrzésével, a fegyverkezési verseny megfékezésével, stb. kapcsolatban.

Annak ellenére, hogy a tanácskozást az indokina referátumok indították, mégis az értekezlet hangulatát, tartalmát, irányát, állásfoglalásait alapvetően Firjubin elvtárs két és fél órás referátuma határozta meg, aki az általános nemzetközi, valamint különösen a délkelet-ázsiai helyzet elemzése alapján, mint legfontosabb szempontot a szocialista országok egységének, szoros együttműködésének fontosságát emelte ki.

Külön figyelmet érdemel Firjubin elvtárs felszólalásának az a része, amelyben kiemelte: a Reagan-kormányzat közelmúlt javaslatai /a "nulla-variáns" kérdése, stb./ nem tartalmazznak semmiféle új, pozitív elemet, legfeljebb a hangsúly; de nem a tartalom módosult. Különösen erőteljesen hangsúlyozta Firjubin elvtárs ennek kapcsán a szocialista országok fokozott összeforrottságának és együttműködésének szükségességét, tekintettel a megromlott általános légkörre, az imperializmus és a kínai vezetők felfokozott agresszivitására, s kalandor, felelőtlen lépések megtételére való készségére.

Firjubin elvtárs értékelése a szorosabban vett délkelet-ázsiai helyzetről abból indult ki, hogy jelenleg mindhárom indokina ország nehéz helyzetben van. A rájuk nehezedő imperialista és kínai nyomás közvetlen célja nem a kapitalizmus vagy a kínai befolyás visszaállítása, hanem belső nehézségeik elmélyítése, egységük megbontása, s főként elszakításuk a szocialista országok közösségétől. Erre az indokina országok az egyedüli helyes választ adják: a provokációkra békés politikai offenzívával, az ellenség ellentéteinek kihasználásával válaszolnak.

Az Egyesült Államok jelentősen aktívizálta délkelet-ázsiai tevékenységét, újra megpróbál behatolni az ázsiai kontinensre. Az ASEAN vezetőinek politikai megdolgozása mellett katonai jelenlétének helyreállítására, katonai szövetségek létrehozására, egyebek között

az ASEAN katonai szövetségé alakítására törekszik. Ez - különösen Thaiföldön - az amerikai-kínai ellentétek felerősödéséhez vezetett, amire Peking diplomáciai és /a maoista Thaiföldi Kommunista Párt felkelő tevékenysége révén/ katonai ellenintézkedésekkel, igen élesen reagált.

Hasonló ellentétekről tanuskodik a khmer ellenforradalmi erők egyes csoportjaihoz való viszony is: az USA és egyes ASEAN-országok Szihanukot, s főként Son Santt, míg Peking kizárólag Pol Potékat támogatja.

Az ASEAN ideológiai és osztályalapokon ellenséges Indokínával szemben, de tart a kínai-amerikai együttműködés következményeitől is, és belsőleg sem egységes. Fontos éberséggel közelíteni ahhoz a közös törekvésükhöz, hogy "Indokínát elszakítsák a szocialista országoktól, gazdasági segítyeket igérve elveik feladásáért". "Fontos az ellenséges csoportok ellentéteinek kihasználása, de még fontosabb a szocializmus pozícióinak, Indokína és a szocialista közösség kapcsolatainak erősítése". A Szovjetunió ehhez minden lehetséges segítyet megad. Különösen fontos a három indokínai ország belső egységének megszilárdulása.

A délkelet-ázsiai rendezés útja a három indokínai ország eddigi javaslatai által megragadott kezdeményezés folytatása, fenntartása. Az ASEAN számára egyre inkább lehetetlenné válik, hogy ne reagáljon a kezdeményezésekre, amelyek saját korábbi elképzelésére, a délkelet-ázsiai békeövezet gondolatára épülnek, de ugyanakkor, természetesen új, szocialista tartalmat is takarnak. Most nem csak a három indokínai ország egységére, hanem minden szocialista ország együttes, koordinált fellépésére van szükség az indokínai kezdeményezések támogatása terén.

Vannak még kihasználatlan lehetőségek az ASEAN-országok befolyásolása terén is. A formák az egyes országok lehetőségeitől függően sokfélék lehetnek, magukban foglalhatják például a magas szintű látogatások módszerét is.

II.

Vo Dong Giang vietnami külügyminiszter-helyettes elvtárs felszólalásában kiemelte: az 1975. és 1979. évi győzelmek súlyos vereségeket jelentettek az amerikai majd a kínai külpolitika törekvéseire. Kiszélesedtek és megszilárdultak a szocializmus pozíciói Indokínában, helyreállt a három szocialista ország összeforrottsága és harci szövetsége, az amerikai imperializmus és a kínai hegemonizmus kiszorult Indokínából, s ezzel Délkelet-Ázsia egészében megjelent a különböző társadalmi rendszerű államok egymás mellett élésének helyzete. Kína 1979. évi agressziója Vietnam ellen ma még teljesen fel sem mért következményekkel járó vereséggel végződött, de ugyanakkor Kína és az imperialista hatalmak felgyorsuló és elmélyülő együttműködésének alapjává vált.

A kialakult helyzetet az jellemzi, hogy az Egyesült Államok, Kína és az ASEAN-országok együttműködnek ugyan a szocializmus pozícióinak erősödésével szemben, kölcsönösen próbálják kijátszani egymást az indokínai országok ellen, de ezt mindegyikük saját önző céljai szolgálatában teszi, s ezért álláspontjaik, céljaik között jelentős és növekvő eltérések, ellentétek is vannak.

Igy az elkövetkező néhány évben az alábbi tendenciák lehetségesek Délkelet-Ázsiában:

- Fennmarad a jelenlegi állapot: Kína, az Egyesült Államok és az ASEAN reakciós körei fenntartják a feszültséget, de fennmarad a párbeszéd is, s e két tényező váltakozva kerül előtérbe;
- Indokína és Kína viszonya feszült marad, de sikerül az ASEAN-t szembefordítani Kinával, az utóbbi elszigetelődik, s megkezdődik Délkelet-Ázsiában a békés egymás mellett élésre való áttérés;
- Kína az Egyesült Államok és az ASEAN támogatásával új háborus kalandba kezd Indokína ellen.

Délkelet-Ázsia minden országának, így az ASEAN-nak, sőt az amerikai külpolitikának is érdeke fűződik a békés fejlődéshez: az USA pozíciói viszonylag gyengék, s meg kívánja őrizni azokat, kü-

lönösen Thaiföldön, de más országokban is.

A pozitív fejlődés kibontakozásához létfontosságú a három indokínai szocialista ország "szövetségének minden területen történő erősítése". Ez a szövetség nem irányul az ASEAN-országok ellen, hanem ellenkezőleg, garanciákat ad azok számára is a kínai nyomással szemben.

A VSZK üdvözli és igényli Laosz, a Szovjetunió és más szocialista országok erőfeszítéseit annak érdekében, hogy az ASEAN mielőbb elhatárolja magát Kínától, megkezdje a párbeszédet és a jószomszédi kapcsolatok építését Indokínával.

Ezt a folyamatot el kell választani az indokínai országok és Kína kapcsolatainak kérdéseitől: a két témakört külön-külön kell kezelni és rendezni. Kínai-indokínai viszonylatban külön, két- vagy többoldalu tárgyalásokra van szükség.

A délkelet-ázsiai országoknak maguknak kell külső beavatkozás nélkül rendezniük együttműködésük kérdéseit. Ezzel összefüggésben megismételte a vietnami csapatok Kambodzsából való kivonásával, Thaiföld biztonságának szavatolásával kapcsolatos korábbi ismert álláspontjukat; új elemet ez nem tartalmazott, s konkrét új javaslatok megtételét nem kezdeményezte.

III.

A kubai felszólalás a problémakör egyik fontos aspektusára irányította a fő figyelmet: az eddigi erőfeszítések ellenére az ENSZ-ben, sőt az el nem kötelezett mozgalom fórumain is a szervezeti eredmények jelzése szerint a helyzet romlott, s ha érdemi előrelépésre nem kerül sor, 1982-ben bekövetkezhet, hogy az el nem kötelezett mozgalomban helyreállítják a polpotista "Demokratikus Kambodzsa" képviselőletét.

A tanácskozáson a mongol delegáció hivatalosan kezdeményezte, hogy a jövőben rendszeresen kerüljön sor hasonló miniszterhelyettesi

konzultációra. Felajánlotta, hogy a következő tanácskozás szí-
helye Ulanbator legyen. Időponti javaslatot nem tett.

A mongol delegáció tájékoztatást adott az ázsiai és csendes-
óceáni államokhoz intézett mongol javaslatok fogadtatásáról: kérte,
hogy az e témára vonatkozó információikról a mongol nagykövetségek
utján a résztvevők adjanak majd folyamatos tájékoztatást.

Kezdeményezte végül önálló folyóirat kiadását ázsiai szék-
hellyel a szocialista országok ázsiai propaganda tevékenységének
erősítése céljából.

Valamennyi más felszólalás - köztük a magyar is - további
támogatásáról biztosította az indokínai országok eddigi kezdeménye-
zéseit; minőségileg új elemet, kezdeményezést azonban nem tartal-
maztak, az eddigi szocialista javaslatok felidézésével foglaltak
állást a térség problémáinak megoldására. Az SZKP XXVI. Kongressz-
zusán elhangzott javaslat, a mongol e térségre vonatkozó sokoldalú
meg nem támadási szerződés kötésének javaslata, valamint a három
indokínai külügyminiszter Ho Si Minh-városi és Phnom Penh-i javas-
lata alapján és szellemében került megfogalmazásra és elfogadásra
a konferenciáról nyilvánosságra hozandó közös közlemény is.

A magyar felszólalás /szövege a mellékletben/ tartalmazta
a térség helyzetével kapcsolatos értékeléseinket, az indokínai or-
szágok kezdeményezéseinek támogatását és az ASEAN tagországokban
tett látogatásom tapasztalatait. Ez utóbbiról több kérdés /köztük
szovjet/ alapján szóltam. Firjubin elvtárs tapasztalatainkat igen
fontosaknak, "hézagpótlóknak" nevezte és nagyon helyeselte ezek
közkinccsé tételét, - amit felszólalásunk általános pozitív fogad-
tatása is igazolt.

IV.

1./ A tanácskozás előkészülete körül sok volt a bizonytalanság.

Bár a tanácskozás kezdeményezői valójában a vietnamiak voltak,

ezt azonban ők igyekeztek maguktól a szovjet félre háritani. Érzékelhető problémák voltak a tanácskozás céljának, feladatainak meghatározásában, nyilvánosságra hozatalának módjában és tartalmában is. A bizonytalanságot az indokinai országok fokozódó belső és külső nehézségei okozzák. Növekednek gazdasági gondjaik. Megtorpanás észlelhető a kambodzsai konszolidációban. Érzékelhetőek az indokinai országok egymás közti surlódásai, kapcsolataik nehézségei. Ez utóbbival is összefüggésben van, hogy Firjubin elvtárs /és a kubai külügyminiszter-helyettes is/ a vientianei tanácskozás után még külön konzultációra tovább utazott Vietnamba, majd Kambodzsába. Mindez magyarázza, hogy a tanácskozáson új javaslat, illetve kezdeményezés a térség problémáinak rendezésére nem született, ott csak az eddig ismert állásfoglalások és javaslatok összefoglalása és a támogatások folytatásának szükségessége szerepelt a felszólalásokban.

- 2./ A tanácskozás befejezése után vietnami részről felvetették, hogy a tanácskozás közleményét hivatalos dokumentumként szeretnék köröztetni az ENSZ-ben. Ebben nem született egyetértés, mivel a közlemény nem ilyen megfontolással készült, hanem csakis a közvélemény szokásos tájékoztatására. /E kérdésre a küldöttségek esetleg még visszatérnek./
- 3./ A konzultatív tanácskozás lefolyása egyértelműen igazolta a térséggel kapcsolatos eddigi külpolitikai vonalunk és lépéseink helyességét, elősegítette a többi résztvevő szocialista ország álláspontjának, elképzeléseinek részletesebb megismerését.

Feladatunk az eddigi külpolitikai vonalunk folytatása, fenntartva a térséggel kapcsolatos egyeztetéseink, konzultációink rendszerét és fokozva ismert aktivitásunkat a térség országai /a három indokinai és az ASEAN/ körében.

- 4./ A vientianei tanácskozás előtt néhány nappal Thaiföldön üléseztek az ASEAN külügyminiszterei. Az ülésről mérsékelt hangú sajtóközlemény jelent meg. A vientianei tanácskozás és az ASEAN

külügyminisztereinek ülése között - főleg az ASEAN-országokban - sokan összefüggést látnak. Ez is magyarázza, hogy az eddig ismert híryananyagok, kommentárok /pl. Thaiföld/ várakozások és pozitív hangvételűek.

Budapest, 1981. december 28.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'F. Kiss', written in a cursive style.